

[Viggo Starcke.]

fald formelt rigtigt, men det er det også reelt, hvis Danmark bliver bragt i en stilling, som vi ikke mener er forsvarlig. Endelig må der sættes en streg under, at den øverstkommanderendes henstillinger skal afgøres efter hvert enkelt lands forfatning. Alt dette synes jeg er temmelig indlysende.

Men stadig består jo spørgsmålet om årsagerne til de spændinger, der eksisterer. Det ærede medlem hr. Kristen Amby fremførte, hvilket blev citeret af det ærede medlem hr. Johs. Christiansen, at et land, der ligger som et tomrum, kan fremkalde en krig, og det ærede medlem hr. Johs. Christiansen fremførte, at oprustning også kan fremkalde krig. Da altså både afrustning og oprustning kan fremkalde krig, er menneskene temmelig ulykkeligt stillet, hvilket historiens erfaringer også synes at vise, at de er. Men med den udvikling, som de moderne våben har fået i de sidste årtier, kommer der et spørgsmål frem, som jeg gerne vil sætte en streg under, fordi det er af den største betydning, og det er frivillighedens princip. Frivillighedsprincippet har retsforbundet altid stået på, fordi det i vore øjne er et moralsk princip. Dette frivillighedsprincip har i vore dage udviklet sig til ikke blot at blive spørgsmål om moral, men simpelthen om praktisk effektivitet. Den højtærede forsvarsminister sagde selv, at det, der skulle skabes her, var et samarbejde mellem frie demokratier. Jeg vil gerne sætte streg under ordet frie, for det, der skal forsvares herigennem, er netop frihed, og derfor vil det være naturligt at stole så meget på frihed, at man tør bygge dette forsvar op på frihed. De moderne våben kræver i virkeligheden en frivillig hær med langtidstjeneste med uddannelse til specialister, eventuelt til eksperter, hvorimod den tvangsudskrevne hær med den relativt korte tjenestetid aldrig vil være parat, den vil kræve langsom mobilisering, den vil herved let komme for sent, og den vil lettere komme til at indeholde utilfredse elementer, og modvillige soldater er smitsomme og kan let medføre desertation og derigennem bidrage til et pludseligt militært sammenbrud, hvis ulykkerne kommer. Helt anderledes ligger det med frivilligheden. Liddell Hart siger, at entusiasme er effektivitetens kilde, og at denne begejstring kun kan trives under frivillighed. Liddell Hart hævder stærkt, at tvang svækker forsvarsviljen, at tvang svækker fædrelandskærligheden, og at tvang svækker den personlige ansvarsbevidsthed. Samtidig er det jo faktisk således, at den tvungne værnepligt altid har øget

statens magt over den menneskelige personlighed, at diktatorerne altid har vidst at bruge den til at slavebinde befolkningen med. Men en anden indvending, man kan fremføre, er den, at den tvungne værnepligt og den på tvang opbyggede hær let kommer til at slæbe efter sig en administrativ kæmpehale til en lille ineffektiv krop. Som Liddell Hart siger det: man får fedt uden muskler.

Det har altid været retsforbundets stilling, at vænet bør bygges op på frivilligheden indenfor landets grænser, men vi indrømmer, at man, eftersom den tvungne værnepligt er funderet i grundlovens § 88, tildels er forpligtet overfor den, uden at det dog er således, at grundlovens § 88 udelukker frivilligheden. Men da det drejer sig om militærtjeneste udenfor landets grænser, ligger problemet så klart og så åbenbart, at vi både af moralske grunde og af hensyn til effektiviteten vil henstille, at man bygger vænet op på frivillighedens grund.

Jeg vil derfor gerne tillade mig at stille et forslag om motiveret dagsorden, sålydende:

„Idet folketinget udtaler, at danske styrker, der gør tjeneste udenfor landets grænser, skal tilvejebringes på frivillig basis,

fortsætter folketinget behandlingen af det foreliggende forslag.“

Hvis retsforbundet kan få dette forslag til en dagsorden vedtaget, vil jeg anbefale, at man stemmer for regeringens forslag til rigsdagsbeslutning.

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Alfred Jensen: Jeg hørte med interesse ordføreren for retsforbundet, det ærede medlem hr. Viggo Starcke, og konstaterede, at han punkt efter punkt gik ind for det forslag til rigsdagsbeslutning, der foreligger, og jeg spekulerede over, om han nu denne gang talte på egne eller på hele gruppens vegne. Jeg forstår nu efter hans forslag om motiveret dagsorden, at han har talt på egne vegne, idet han vil forsøge ved hjælp af en sådan lynafleder at nå til et ståsted og derved holde sammen på sin gruppe. Jeg vil dog ikke tro, at dette hans standpunkt vil vække videre begejstring ude omkring hos de vælgere, der har stemt på retsforbundet i håb om, at dette parti her på rigsdagen vil vende sig mod oprustning og alt, hvad der har med krigsforberedelse at gøre.

Debatten her i dag har jo været præget